# Általánosságban és részleteiben elfogadta a képviselőház

## a munkások gyermeknevelési pótlékáról szóló törvényjavaslatot

**Bobory György alelnök** 10 órakor nyitja meg a Ház pénteki ülését. Felolvassa a megalakított képviselőházi bizottságok tisztikarának névsorát. Harmadszori olvasásban elfogadták az OTBA-javaslatot és az egyes külállamokkal kötött kereskedelmi és forgalmi viszonyaink szabályozására vonatkozó törvényjavaslatot.

Ezután folytatják a munkások gyermeknevelési pótlékáról szóló javaslat tárgyalását.

**Takács József:** A javaslat vitájában mindenki azt hangoztatja, hogy a falu népét meg kell segíteni. Mégis azt látjuk, hogy a falu helyzetének megjavításáról csak szónokolnak, de a kérdés gyökeréig nem nyúlnak le. Addig pedig nem lesz igazi haladás és fejlődés, amíg a parasztságról nem gondoskodnak.

**Vitéz Shvoy Kálmán:** Politikai barátaim és én a javaslatot elfogadjuk, de élni kívánunk a tárgyilagos bírálat jogával. A javaslatból sokan kimaradtak. Sajnálattal látom, hogy a kereskedősegédeket is kivették ebből a javaslatból. A törvény kétségtelenül áldásos lesz a munkásságra, akiket érint. Elismeréssel adózunk a kormánynak ezekért a szociális törvényekért.

**Kunder Antal kereskedelmi miniszter** gróf Teleki Mihály földművelésügyi miniszter távollétében beterjeszti a rendkívüli fahasználatról szóló földművelésügyi miniszteri jelentést.

A kormányt foglalkoztatta az a szempont, hogy a tehetséges ifjak továbbtanulását lehetővé tegye. Arra törekszünk, hogy a 12 milliós alap mellett még *külön alapot létesítsünk, amelynek feladata a tehetséges munkásifjak továbbtanulásának támogatása.* A kormánynak az is szándéka, hogy mindenki számára munkaalkalmat teremtsen és a munkábaállítás révén segítse elő a gyermeknevelési költségek befizetését. Ha valakinek megszünik a munkája, utána 3 hónapig kap még segélyt.

Válaszol az egyes képviselők felszólalásaira, majd megállapítja, hogy ez a javaslat *első lépésnek tekintendő.* A javaslat a magyar munkásgyerekek érdekében készült és nevükben a miniszter köszönetét fejezi ki, mert a javaslat az ő boldogulásukat és továbbképzésüket teszi lehetővé. Kéri a benyujtott határozati javaslatok elutasítását és a törvényjavaslat elfogadását.

A Ház ezután általánosságban elfogadja a javaslatot és elveti az ellenzék részéről benyujtott határozati javaslatokat. Végül hozzászólás nélkül részleteiben is elfogadják a törvényjavaslatot.

**Vitéz Somogyváry Gyula** terjeszti be ezután a Ház törvénytári és múzeumi bizottságának jelentését. Az ülés 3/42-kor ért véget. Legközelebbi ülését hétfőn délelőtt 10 órai kezdettel tartja a Ház, napirendjén a keresethalmozási javaslattal.

## Határozati javaslat az állami gyermekvédelemről

**Rupert Rezső:** Jószándékú kezdeményezésnek tartja a javaslatot, de tovább kell haladni ezen az úton. Határozati javaslatot terjeszt be. Eszerint a kormány terjesszen be olyan törvényjavaslatot, hogy *18 éves koráig minden gyermek, aki szülei, eltartói, vagy sajátmaga hibáján kívül az elégtelen táplálkozás és ruházás veszélyének van kitéve, ellátásban részesüljön.* Ez a benyújtandó törvényjavaslat szerint nemzeti feladat.

**Báró Vay Miklós:** Honnan vegyünk erre pénzt?

**Esztergályos János:** Akiben emberszeretet van, az nem becsülheti le az ilyen indítványokat.

**Csik József:** Az [illegible] javaslat, amely keresztény szempontból dicséretreméltó, úgy elsősrban ez a javaslat az. A szociális kérdések megoldásában nemcsak a jóakaratot kell nézni, hanem az anyagi lehetőséget is. Ez a javaslat annak ad, aki azt legjobban megérdemli és úgy ad, hogy az egyes munkáskategóriák között nem tesz különbséget. Ezután arról beszél, hogy a mai modern korban négy polgárival nemigen lehet előrejutni és éppen ezért *szükség van a legszélesebb néprétegek iskoláztatásának elősegítésére.*

**Dinnyés Lajos:** Négy polgárival mindenki lehet képviselő, sőt miniszter is! *(Derültség.)*

**Friedrich István** (Csik felé): Itt nőtt fel közöttünk, milyen derék ellenzéki képviselő volt, a jó svádát csak az ellenzéki oldalon tanulhatta... *(Megújuló derültség.)*

**Csik József:** Nem követem a képviselő urat a humorizálásban, mert a nagy kérdésekben egyetértünk.

**Friedrich István:** Úgy van, de ezzel aztán kész! Álljunk meg!

**Csik József:** Ha nem becsülném annyira a képviselő urat, akkor másképpen felelnék. De tudom, hogy gyengéd és alázatos szívű.

**Friedrich István:** *Nem bántottalak, Jóska!... (Óriási derültség a Ház minden oldalán.)*

## A Mikecz—Bornemisza-csoport elfogadja a javaslatot

**Petainek József** a Mikecz—Bornemisza-csoport nevében beszél. Csoportuk parlamenti működése során kerül minden olyan momentumot, mely alkalmas arra, hogy személyi kérdések felhánytorgatásával kiélezze és megnehezítse a nemzet érdekében folytatandó munkát.

— Minden erőnkkel azon leszünk, hogy kivegyük részünket a boldogabb Magyarországért folytatott munkából. 1867 óta nem volt az országnak olyan parlamentje, melyet oly mértékben hatott volna át a szociális érzés, mint ezt a képviselőházat. Mi valósággal versenyre kelünk egymással, amikor a nép érdekéről van szó. Kellő foglalkoztatás és illő elbánás mellett a legnagyobb munkát tudná kifejteni ez a parlament. Óriási felelősség terheli az ország vezető embereit, akik ebben a parlamentben a jóakaratú munkakészséget és képességet vagy nem akarják vagy nem tudják a nemzet érdekében felhasználni.

— Itt ülnek köztünk a jóakaratú csáklyások is, akik kissé konzervatív felfogásukkal a fék szerepét akarják betölteni az ifjúság hevével szemben. Ez azonban legfeljebb csak fék lehet, de nem alkalmas arra, hogy meg is állítsa a gépezetet.

— Látunk itt egy kis csoportot, mely a szenvedések tüzében forrott össze: a felvidéki képviselők csoportját, akik mindannyiunknak őszintén a szívéhez nőttek. Meggyőződésünk, hogy szenvedésekben kitisztult felfogásukkal nagy hasznára lesznek az országnak.

Ezután a Mikecz—Bornemisza-csoport nevében kijelentette, hogy *elfogadja a kormány javaslatát.* Ez az állásfoglalásunk azonban semmiképpen sincs összefüggésben a bizalom vagy bizalmatlanság kérdésével. Nem azt jelenti, mintha ezt a törvényalkotást a kormány szociálpolitikai csúcsteljesítményének tekintenénk. *Működésünk során sem a kormány mellett, sem a kormány ellen történő állásfoglalás irányít bennünket, hanem csupán a nemzet érdeke.*

— Helytelennek tartja, hogy amikor a nemzet nagy problémáiról van szó, egyes miniszterek snájdigságától függjön, hogy menynyit tudnak kiverekedni azok részére, akik hatáskörükbe tartoznak.

**Horváth Ferenc:** Többen fejtegették minden oldalon azt a tételt, hogy csak akkor lehet sikere az ilyenfajta szociális javaslatnak, ha a gazdasági élet virágzik és prosperál. A magyar gazdasági viszonyok, sajnos, nem ezt mutatják. A javaslatot elfogadja.

**Drobni Lajos** helyesli a javaslat célkitüzéseit, de szerinte komoly eredményt csak akkor lehet elérni, ha ezt a törvényjavaslatot kiegészítik a mezőgazdasági munkások gyermeknevelési pótlékáról szóló javaslattal. A javaslatot nemcsak szociális, hanem honvédelmi szempontból is fontosnak tartja, ezért elfogodja.

**Meizler Károly** szintén elfogadja a javaslatot.

## Külön alapot létesítenek a tehetséges munkás ifjak tanittatására

**Kunder Antal kereskedelmi és iparügyi miniszter** válaszol ezután a felszólalásokra. Azt fejtegette, hogy ez a törvényjavaslat szervesen csatlakozik a háború utáni szociális törvényalkotások sorozatához.

# A közigazgatás a kormányzat szeme, füle, keze és – szíve

## Bonczos államtitkár bemutatkozó beszéde a belügyminisztériumban

Vitéz dr. *Bonczos* Miklós belügyi államtitkárt péntek délben mutatta be a belügyminisztérium tisztikarának vitéz dr. *Keresztes-Fischer* Ferenc belügyminiszter s az új belügyi államtitkár nagyobb beszédben vázolta felfogását a közigazgatásról. Az ünnepélyes bemutatkozás a belügyminisztérium díszterme ben ment végbe, ahol *Tomcsányi* Kálmán, *Csatáry* Béla és *Kádár* Levente államtitkárok vezetésével a belügyminisztérium egész tisztikara megjelent.

Vitéz dr. *Keresztes-Fischer* Ferenc belügyminiszter a következő szavakkal mutatta be az új államtitkárt:

— Tisztelt barátaim, közlöm veletek, hogy a kormányzó úr őfőméltósága dr. *Bonczos* Miklós főispán urat a belügyminisztérium államtitkárává kinevezni kegyes volt. (Lelkes éljenzés.) Amikor ezt közlöm, arra kérlek benneteket, hogy ennek a szíves tudomásulvételén felül legyetek szívesek az államtitkár urat a maga közérdekű munkájában azzal a szeretettel és megértéssel támogatni, mint amilyenben nekem eddig részem volt.

Vitéz dr. *Bonczos* Miklós államtitkár bemutatkozó beszédében először is megköszönte az üdvözlést, majd röviden ismertette pályafutását, amelyet mint katona kezdett, mint gyakorló ügyvéd folytatott, majd a vármegye szolgálatában mint tiszti főügyész működött, végül mint *főispánnak, módjában volt az aljföldi nép politikai, gazdasági, társadalmi és szociális keresztmetszetét megismerni.* Hangoztatta, hogy népe és fajtája sorsával együttérző gyakorlati ember volt mindig és ma is annak érzi magát. Beszédét ezután így folytatta:

— *Jól tudom, hogy népi, szociális és fajvédő kormányba jöttem szolgálatra* és jól tudom azt is, hogy vitéz *Imrédy* Béla *egy új Magyarország felépítésére vállalkozott,* építő munkára, amelynek célja az, hogy a nemzet elakadt és hátramaradt szekerét biztos kézzel *és bátran előre vigye a kifelé és* fölfelé vezető úton. Én vitéz Imrédy Bélát és munkatársait, jelesül és első helyen nagyméltóságodat — mondotta a belügyminiszter felé fordulva —, e munkájukban minden helyen és minden vonatkozásban minden erőmmel és képességemmel támogatni akarom és támogatni fogom.

— A közigazgatás legyen *jó, igazságos, gyors, olcsó, hajlékony,* a merev hivatalszellemtől mentes és mindenekfelett *szociális tartalommal* telített. Nem kétséges, hogy a közigazgatásnak ezt a szintjét a tisztviselők egyénisége és értéke adja meg. Mi, kicsiny ország, nem engedhetjük meg magunknak azt a tékozlást, hogy *tehetségtelen emberekkel, drágán, rosszul és lassan igazgassuk ezt az országot.*

— Kötelesek vagyunk kiválogatni a legjobb értékeket, azokat élre állítani, hogy jól és gazdaságosan tudjunk vezetni. A kiválasztásnál azonban nemcsak a szellemi képességek, hanem a *jellembeli tulajdonságok* is figyelembe veendők. Az sem engedhető meg, hogy felemás lelkű, puha gerincű és gyatra jellemű emberek haszonélvezzék az állami és a közigazgatási szolgálatot. A jó szellemi felkészültségű, erkölcsi alapon álló, szorgalmas tisztviselő alakítja ki a közvéleményben azt az igazi köztisztviselői tekintélyt, amelynek fenntartásához nem okvetetlenül szükséges *„rangszerű életmódot folytatni".* Szívesen leszek szószólója annak az igazságnak, hogy a tisztviselő erkölcsi integritását védjük meg azáltal is, hogy a becsületesen elvégzett munka *ellenértékét* megkapják és hogy az állami gépezetben oly fontos szerepet betöltő tisztviselő idegeit ne öröljék fel az anyagi gondok.

— A közigazgatás azonban — folytatta az államtitkár —, nemcsak szeme, füle és végrehajtó keze a kormányzatnak, de a szíve is kell, hogy legyen. A nép akkor meg fogja érezni, hogy törődnek vele és hálás lesz érte.

## Schandl Károly beszámolója

Dr. *Schandl* Károly titkos tanácsos, a devecseri kerület képviselője beszámolót tartott Devecseren. Hangoztatta, hogy kétévtizedes képviselői pályáján mindig a keresztény, népies agrárpolitika zászlaja alatt küzdött és hogy a pártot, amelynek alapításában része volt, soha nem hagyta el. *Imrédy* Béla miniszterelnök gazdasági és szociális programja a keresztény, népies agrárpolitika alapjain épült fel és azt teljes erővel támogatja. Bízik abban, hogy a kormányelnök nemcsak a parlamentarizmust erősíti meg, de *az országrontó forradalmi törekvésekkel* is sikeresen száll szembe.

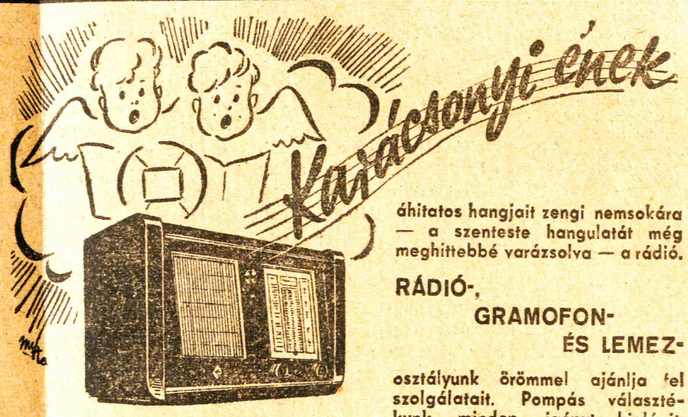


áhitatos hangjait zengi nemsokára — a szenteste hangulatát még meghittebbé varázsolva — a rádió.

RÁDIÓ-, GRAMOFON- ÉS LEMEZ-

osztályunk örömmel ajánlja fel szolgálatait. Pompás választékunk minden igényt kielégít.

Áruink és kiszolgálásunk tökéletességét biztositja a „Nagykovácsy-garancia."

Árusitás kizárólag Horthy Miklós-uti fióküzletünkben.

HORTHY M. ÚT 39

Nagykovácsy

BUDAI FIÓKÜZLETE

EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM
Államigazgatási és Pénzügyi Tudományok Tanszéke
Budapest, V., Egyetem tér 1–3.
Archívum 97



## Előadás a földkérdés megoldásáról

A Magyar Mérnök- és Építészegylet geodéziai szakosztálya ülést tartott, amelyen dr. lovag *Fehrenthell Gruppenberg* László birtokpolitikai feladatainkról tartott előadást. Előadásában rámutatott arra, hogy a magyar élet újjászervezésének egyik legfontosabb teendője *a magyar föld kérdésének megoldása.* Meg kell határozni — mondotta az előadó — egy birtokmaximumot, amelyet a most divatos rálicitálások ellenére is mintegy 3000 holdban kellene megállapítani. Az ezenfelül birtokokat az államnak kellene megváltani. A katolikus és protestáns egyházi és más célvagyonokat erdőbirtokokba és városi bérházakba kell konvertálni, teljes egészében meg kell váltani a részvénytársaságok és idegen állampolgárok birtokait és el kell kobozni a hazaárulók földbirtokait akkor is, ha a hazaárulást gazdasági téren, mondjuk valutasibolással követték el.

Az igénybevett birtokok egy részét telepítés formájában kell a nemzetpolitika szolgálatába állítani. A földbirtokok többi részét kis- és középbirtok formájában kell birtokba adni. Erőteljes tagosítási tevékenységet kell megindítani, rendezni kell a tanyakérdést.

## A francia követ látogatása a gödöllői premontrei gimnáziumban

A gödöllői francia gimnáziumot meglátogatta *Gaston Maugras* francia követ, aki tisztelgő látogatást tett dr. *Gerniczy* Pál premontrei prelátus apátnál. A gimnáziumban dr. *Gabriel* Asztrik igazgató fogadta a követet, a növendékek nevében pedig gróf *Zichy* Zsigmond köszöntötte francia nyelven.

## Hét új fővámhivatal

A központi vámigazgatóság a pénzügyminisztériumtól kapott felhatalmazás alapján a Magyar Szent Koronához visszacsatolt területen: Kassán, Rozsnyón, Jolsvan, Kuntapolcán, Cseklészen, Uszoron és Gányon a vasúti pályaudvarokon fővámhivatalt állított fel.

## A kormányzóné segélyakciója

A kormányzóné segélyakciójára 193. december 13-án beerkezett adományok:

Országos Földhitelintézet 1000 P, Chinoin Gyógyszer és Vegyészeti Gyár 200 P, Szekeslehérvári községi népiskolák tantestülete 106.26 P, dr. vitéz Tóthfaluay Alaár és neje együtt, Koltai Lajos, Széchy Endre 100—100 P, m. kir. 1. gránátos zászlóalj 60.61 P, dr. Nyári Jenő 50 P, Rex mozgó 30 P, Kozmetikus Iparosok Országos Egyesülete 26 P, Valkó Gyula 20 P, Ruzicska Andor, Hajós Jenő, Poli Imre, Wambera Henrik, özvegy Karai Józsefné 10—10 P.

Természetbeni adományok: Wertheimer és Frankl 500 levél (1 dekás) tea, Röder Vilmosné 10 leánygyermekruha, alsóruha, harisnya, kesztyű és játék, Miskolczy Ignác kendőgyár 100 darab takaró, m. kir. belügyminiszteri tisztikar gyűjtése 28 csomag különböző ruhanemű, lábbeli, játékszer stb., m. kir. rendőrtisztikar gyűjtése és adománya 74 csomag különböző ruhanemű, lábbeli és játékszer.

December 14-én a következő adományok érkeztek:

M. kir honvédség adománya 44.886.71 P, m. kir. legfőbb állami számvevőszék 213.40 P, Rössemann és Kühnemann Epp és Fekete Egyesült Gépgyárak Rt. 200 P, Angol Biztosító Intézet, Ehrmann Kornél, dr. Klein Pál 150—150 P, Szőregi Petroleumgyár Rt. 50 P, Royal filmszínház Kispest 35 P, Rejtő Ármin 25 P, báró Skerlecz Iván, Lithopon Vegyiipari Rt., Sport Turák Kft., Shell kőolaj Rt. tisztviselői kara koszorúmegváltás címén 20—20 P, Csillag Lászlóné 15 P, Bátori Ferenc, Kelemen Aurél, Papik Gyula, Stadler Nándor 10—10 P.

Ezeken kívül még számos kisebb adomány érkezett.

Telefonszámaink:
SZERKESZTŐSÉG ..... *128-428
KIADÓHIVATAL ..... *126-726
HIRDETÉS-OSZTÁLY ...

## Nyilt levél Magyary Zoltán egyetemi tanárhoz*

Tanár Úr!

Két héttel ezelőtt nyitották meg a „Táj- és Népkutató Központ" által rendezett kiállítást.

Hallottam, hogy a középiskolás tanulók csoportjait vezényelték ki a kiállítás megtekintésére. Hallottam, hogy minden megengedhető eszközt felhasználtak a kiállítás népszerűsítésére. Hallottam, hogy lelkes fiatal szakemberek odaadással magyarázták a kiállításon az összegyűjtött anyagot. Nagy vonásokban úgyis tudtam, hogy mi a kiállítás anyaga; földbirtokpolitika, munkás- és népesedési statisztika, stb.

Mindezekkel már régóta foglalkoztam. Elhatároztam, hogy megtekintem. Reménylettem, hogy sokat fogok tanulni és esetleg okulni is.

Az első felületes pillantásra a kiállítás anyaga igen megnyerőnek látszott. Különböző kérdéseket szemléltető térképek, érdekes kimutatások, stb.

Megnézem az első térképet — egy, két, három hibát, tévedést állapítok meg azon. Egy másik térképnél ugyanaz az eset. Megállok egy kimutatás előtt — Magyarország leggazdagabb családjának tulajdonában levő birtoktestet ábrázolja, csaknem 400 000 kat. hold. Ennél két birtok (öt-ötezer kat. holddal) külön fel volt tüntetve, hogy ezeknek nagy része erdőből áll. (Ez is téves adat.) A többinél, ahol összesen több mint ötven százalék az erdő és a földdel alá eső terület, ez nem volt feltüntetve. Természetesen a laikus közönséggel könnyen el lehet hitetni azt, hogy a fentemlített egész birtokterület csaknem mind mezőgazdasági terület. *Már rég elparcellázott birtokok nagybirtokoknak vannak feltüntetve, viszont tényleges nagybirtok kisgazdák kezén levőnek.* Munkásimport-helyek munkásexport-helyeknek és megfordítva, stb.

*A jómódú kisgazdák egy feltrásban mint zsíros parasztok szerepelnek.* Egyik hibás adat és tévedés, egyik tendenciózus beállítás a másik után. Az irányzat világos! Féligazságok és téves adatok mindig kiváló eszközei egy olyan propagandának, még ha ennek a kárát a nemzet összessége is viseli.

Közben értesültem, hogy ezt a selejtes anyagot könyv alakjában ki akarják adni. Mivel akkor csak rövid idő állott rendelkezésemre, elhatároztam, hogy újból visszamegyek a kiállításra és az összes megállapítható hibákat és téves adatokat fel fogom jegyezni.

Lekéstem! A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr a kiállítást hirtelen bezáratta! Közben dr. *Magyary* Zoltán egyetemi tanár úr a *Magyarország* december 14-i számában egy nyilatkozatot adott le e kérdésről. Ő vállalta a kiállítás felelős szerkesztőségét, azt mondván: „Minden adatért helyt állunk!"

Ezen oknál fogva, tanár úr. Önhös intézem szavaim! Állítom és bizonyítom, hogy *a kiállítás anyaga a tudományosság és alaposság szempontjából nem állja ki a tárgyilagos bírálatot.* Állítom és bizonyítom, hogy a téves adatok egész serege szerepelt tendenciózus beállításban. Gróf *Teleki* Pál vallás- és közoktatásügyi miniszter úr a maga részéről is megállapította december 14-én adott interpellációs válaszában, hogy „bizonyos hebehurgyasággal készült a munka".

Tanár Úr! Elismerem, hogy egy kiállításnak, melynek a célja az ország szociális bajainak és hibáinak a feltárása, van indokoltsága, de ennek a legfőbb feltétele az alaposság és a tárgyilagosság.

Tanár Úr! Könnyű Zrinyi Miklósnak és Széchenyi Istvánnak egy-egy mondására hivatkozni és azt helyesen vagy helytelenül felhasználni, sokkal nehezebb ezeknek alaposságát elsajátítani, azt másokkal elsajátíttatni és erre a magyar ifjúságot tanítani. Hogy a külföldnek milyen véleménye lesz erről a kiállításról, erről csak a következőket: Egy előkelő külföldi úr megtekintette a kiállítást és erről a következőképp nyilatkozott:

„Je m'étonne, qu'en ait pu arranger un telle exposition dans un état civilisé, ce sont des procedés moscovites!"

Tanár Úr! Ön elég bátor volt egy ilyen kiállítást megrendeztetni.

Tanár Úr! Ön elég bátor ahhoz, hogy kinyilatkoztassa, hogy minden adatért helytáll. Kérdem, Tanár Úr, lesz-e elég bátorsága ahhoz, hogy ezen külföldi véleménnyel szemben az ország közvéleménye előtt a felelősséget vállalja és lesz-e elég bátorsága ahhoz, hogy ennek a kiállításnak következményeit magára nézve is levonja? Tanár Úr, Ön csodálkozik azon, hogy egy hitbizományi várományos, aki vizsgáján elbukott, megörökölheti a hitbizományt. Én és mások azon csodálkozunk, hogy a budapesti tudományegyetem egy tanárjának irányítása mellett miképp lehet ilyen kiállítást rendezni?

A kiállítás megérdemelt sorsra jutott, a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr a képviselőházban elmondta erről bírálatát. Üdvözlöm a miniszter urat férfias nyiltságáért.

1938 december 16.

**Dr. báró Prónay György**

* Az *audiatur et altera pars* elvénél fogva helyet adtunk ennek a nyilt levélnek, anélkül, hogy minden állításával egyetértenénk. Mi leszögeztük álláspontunkat azon a napon, amikor a kiállítást betiltották. *(Szerk.)*

## Nomád levele az ungvári nyilasokról

*Tekintetes Szerkesztőség,*

az *Ungvári Közlöny* szerdai számában olvasom az alábbi közleményt, amely a maga érdekes, jellemző megállapításaival mindenesetre az egész magyar közvélemény elé kívánkozik. A felvidéki lap ezeket írja:

„Az elmúlt napokban Ungvárott is megszervezték *a hungarista (Szálasi) mozgalmat,* melynek ebben a városban is csupa elégedetlen fiatal lett a tagja. De nemcsak az elégedetlenkedők jelentkeztek, hanem olyanok is, akik *az elmúlt húsz év alatt a magyarságot üldözték és megtagadták magyarságukat.* A csoport megalakulása *Hubay* szélsőjobboldali (hungarista) képviselő jelenlétében történt meg vasárnap, az egyik Major-utcai villa zárt kapui mögött.

A város lakossága csodálkozásának ad kifejezést, először, hogy ennek a csoportnak a megalakítására Ungvárott *egyáltalán sor került,* másodszor, hogy a kimondott nacionalista magyar mozgalom egyik legszélsőségesebb csoportjában *olyan elemek is helyet kaphattak, akik pár hét előtt még magyar nemzetiségüket megtagadva, szlovákok, csehek vagy ruszinok lettek.*"

Ebből a rövid, de szomorúan velős híradásból többrendbeli dolog derül ki. Mindenekelőtt az, hogy a nemrég felszabadult Ungvár közvéleménye máris egészen pontosan ismeri *az úgynevezett „hungarista" mozgalomnak Szálasi Ferenc mozgalmával való azonosságát* és egyáltalán nem dől be annak az átlátszóan ravasz állításnak, mintha a hungarista mozgalom egyenesen az ősi magyar alkotmányosság védelmére és a legszigorúbb törvénytisztelet propagálására szervezkednék, mint azt egyes autobuszkalauzok tüntető sztrájkja, néhány esti „büntető látogatás" és a december elsejei „méltóságteljes" zavargás is igazolja. Másfelől kiderül az, hogy *Hubay Kálmánnak nemcsak Budán van rendkívül kifejlett érzéke a jól berendezett villatipusok iránt,* hanem a nemrég felszabadult Felvidéken is.

Az is kiderül természetesen, hogy akik Ungvárott a cseh elnyomás alatt nem bizonyultak éppen tizenhárompróbás hűséges, önfeláldozó magyaroknak, nyomban elsőrendű hungaristáknak bizonyultak Hubay Kálmán mozgalma számára. *Ezen azonban csak a szemmelláthatóan naiv, a csonkahazai dolgokba még nem egészen beletanult „Ungvári Közlöny" tud meglepődni,* mert hiszen ezek az ungvári hungaristák csak azt cselekedték a cseh állam felé, amit Hubay Kálmánék ugyanakkor Budapesten egy másik idegen hatalom felé: *állandóan és szolgálatkészen felkínálkoztak.* Nagyon természetes tehát, hogy a felszabadult Ungvárott a legtestvéribb módon összeölelkeztek annál is inkább, mert *most már a felkínálkozás földrajzi vonatkozásaiban sincs semmi különbség az új cseh állam, némely ungvári gyászmagyarok és Hubay Kálmánék között.* Nem kétes, hogy az *Ungvári Közlöny*-nek rövidesen alkalma lesz megtapasztalni ezt az egészen elemi igazságot.

Igaz tisztelettel

Buda, 1938 december 16.

**Nomád**

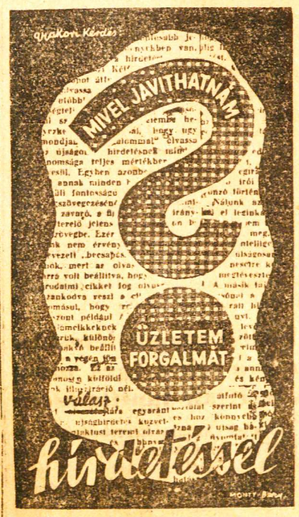

Postatakarékpénztári csekkszám: 53.072

## A költő igaza

Legutóbb *Sulyok Dezső* vezércikkében olvastuk felvidéki magyar testvéreinkről: „Nincs itt senki, aki ne tudná és nyiltan ne vallaná, hogy nincs közöttünk és közöttetek más különbség, mint hogy Ti jobb, mert próbáltabb magyarok vagytok". — És még fülünkben csengenek *miniszterelnökünk* meleg, lelkes szavai a Felvidékről beáradó friss levegőről, az öreg törzsbe ojtandó fiatal hajtásról. Megszívtellük *a szegedi rektor* közelmultban elhangzott komor, szigorú szavait is: „A felvidéki magyar ifjúság élettapasztalatolban, komolyságban és szellemi színvonal meg szociális érzék szempontjából legalább tíz esztendővel van előtte a mi fiatalságunknak."

De nem felejtettük el még *Móricz* Zsigmond nyolc évvel ezelőtt megjelent cikkét sem, melyben többek között ezeket írja: „Szlovenszkó magyarsága új vonásokat mutat, új arcú magyarokat produkál. A fiataloknak egy új magyarságot kellett kitermelniök magukból. Egy szociálisabb és kulturáltabb magyarságot. Európaibb magyarságot... Izzóbb magyarság tombol ott a babiloni fogság érzései mellett, mint itthon"...

Ha Móricz Zsigmondnak két reálisan látó éles szemén kívül szociológiai és gazdasági képzettsége is lett volna, valószínűleg hozzáteszi megállapításához, hogy könnyű volt a cseh impériumnak — látszatra — okosabb és emberségesebb életet teremtenie, hiszen újonnan összeeszkábált államukra nem nehezedtek történelmi súlyos hagyományok és a részben összeharácsolt, részben külföldi kölcsönök alakjában összekunyerált államvagyonból sok mindenre futotta, többre mindenesetre, mint a kifosztott trianoni csonkországban.

Amit azonban a *Felvidék izzóbb és haladottabb magyarságáról mondott,* az lényegileg mégis csak igaznak bizonyult, hiszen ma ugyanazt az igazságot hirdetik majdnem azonos szavakkal politikusok, államférfiak, tudósok.

S így utólag el kell ismernünk, hogy igaztalan volt az a felháborodás és támadássorozat, ami Móricz cikke nyomán keletkezett. Helytelen volt szavainak félremagyarázása, magyar érzésének kétségbevonása és a „benesi szellem" emlegetése.

Az igazságnak tartozunk Móricz Zsigmond nyolc év előtti — talán már régfelejtett — sérelmének felemlítésével. De ettől függetlenül a jelenre nézve intő példaképpen is szolgálhat ez az eset. Ma is tanui lehetünk a *„furor hungaricus"* sajnálatos fellobbanásának. Ma is hamar készen vagyunk a hazafiatlanság vádjával avval szemben, aki nem egészen a mi sajátos elképzelésünk szerint szereti a hazáját. A kellemes illuziókban feloldódva ma sem igen tudjuk ingerültség nélkül meghallgatni és megszívlelni a kellemetlen igazságokat.

Szó sincs róla, semmi szükség nincsen hozzá-nem-értők alantas útszéli kritizálgatására, önbizalmat sorvasztó cinizmusára, de azért mégis csak akadhatnak olyanok is közöttünk, akik egyéniségükkel, munkásságukkal kiérdemelték az el nem hanyagolható nemzet- és nemzedékbírálat jogát. Például Móricz Zsigmond is kétség kívül megszerezte ezt a jogot. Elég olesón: *Itt krajcárért.* Igaz, hogy búsásan felül is fizetett. *Sárarannyal.*

**Kunszery Gyula**